

#BeBiodiversity

Ben je een
wrattenzwijn
of een
stokstaartje?

**Online enquête over
consumptie
en biodiversiteit**

.be

PERSDOSSIER

We are biodiversity

Een online enquête om de impact van de consumptie op de biodiversiteit te meten

mijnconsumptie.bebiodiversity.be/

Vandaag is het biodiversiteitsverlies een uitdaging die even groot is als de klimaatverandering. Elk gebaar telt om deze ernstige dreiging te stoppen. De quiz die werd gelanceerd in het kader van de campagne #BeBiodiversity interpelleert de burger over zijn of haar consumptiekeuzes. Uiteraard is het de bedoeling het publiek te sensibiliseren voor de grote uitdaging van het biodiversiteitsverlies en... de mensen ertoe aan te zetten hun gewoonten aan te passen en anders te gaan consumeren.

Waarom een online enquête?

Een **publieke** enquête in de vorm van een ludieke en pedagogische quiz wordt op **7 november 2018** gelanceerd op de website <https://mijnconsumptie.bebiodiversity.be/>.

De enquête wordt ook onder de aandacht gebracht op de sociale netwerken Facebook www.facebook.com/bebiodiversity en Instagram www.instagram.com/bebiodiversity.

De enquête heeft als doel:

- De **burger-consument** te doen inzien welke **impact** een **simpele consumptiekeuze** kan hebben op de ecosystemen en op de soorten die erin leven, vaak op duizenden kilometers hiervandaan.

Door te antwoorden op de vragen over zijn aankopen zal de burger zijn consumptieprofiel ontdekken, dat wordt geïllustreerd in de vorm van een totemdier. Er werden vijf dieren uitgekozen die gaan van het minst biodiversiteitsvriendelijke profiel (het wrattenzwijn) tot het profiel van de consument die het best beseft wat er op het spel staat (het stokstaartje).

- Doorheen de hele vragenlijst tips te geven om de impact op de biodiversiteit te verminderen, en informatie te geven over elke problematiek die aan bod komt.
- Na te gaan welke profielen van burgers-consumenten bereid zijn om zich in te zetten om hun impact op de biodiversiteit te verminderen door minder en “beter” te consumeren.

De totemdieren

De wedstrijd

Na de enquête wordt een wedstrijd georganiseerd. Er kunnen talrijke ‘ecologische’ geschenken worden gewonnen. Onder de hoofdprijzen zijn er een elektrische vouwfiets, een duurzame smartphone, een verblijf in de natuur... en andere duurzame cadeaus die de aanbevelingen van de #BeBiodiversity-enquête en -campagne in de praktijk brengen.

CONSUMPTIE EN BIODIVERSITEIT

De manier waarop wij consumeren speelt een rol in de diverse dreigingen voor de biodiversiteit. Alle sectoren zijn betrokken.

De consumptiegoederen en de diensten die in de enquête aan bod komen, zijn voeding, cosmetica, elektronica, textiel, sierplanten, transport en toerisme.

Voeding

Voeding weegt zwaar door op de biodiversiteit. De herkomst en de productiewijze van voedsel kunnen bijzonder nefaste gevolgen hebben voor de biodiversiteit, zoals de overexploitatie van soorten (bijvoorbeeld door visvangst of door jacht), de ontbossing en de vernietiging van habitats (vaak door intensieve landbouw) of de klimaatverandering (door het voedseltransport of door de rundsveeteelt).

Bovendien is onze voedselproductie de bron van veel vervuiling: pesticiden, chemische meststoffen, afvalwater afkomstig uit de veeteelt, en de verpakking van voedselwaren.

Cosmetica

Cosmetica en hygiëneproducten (zoals afschminkschijfjes en wattenstaafjes) zijn een grote bron van vervuiling door de plastic verpakkingen en door de stoffen die worden gebruikt om ze te maken. Afhankelijk van de gebruikte methode kan er een risico bestaan voor de overexploitatie van zeldzame of bedreigde soorten. En wanneer deze ingrediënten worden gekweekt, dan is de impact afhankelijk van de toegepaste landbouwmethoden. Katoen, dat onder meer wordt geteeld voor de productie van reinigingsschijfjes, is mee verantwoordelijk voor heel wat nefaste gevolgen voor de biodiversiteit (ontbossing, chemische vervuiling door pesticiden enz.) en voor het water (waterschaarste, vervuiling en kwaliteit van het drinkwater).

Elektronica

Televisie, smartphone, microgolfoven, wasmachine... De productie van elektronica omvat enorm veel stappen en vergt een groot aantal materialen en mineralen zoals nikkel, goud, aluminium, coltan, koper, kobalt enz. Deze worden vaak in mijnen ontgonnen. Maar de ontginning van mijnen en de infrastructures die daarvoor nodig zijn, maken dat de natuurlijke habitats op min of meer grote oppervlakten worden vernield, en ze zijn ook de oorzaak van diverse vervuilingen, voornamelijk met zware metalen maar ook met chemische producten. De overconsumptie van elektronica zorgt overigens voor astronomische afvalbergen (onder andere plastics) en sommige componenten daarvan zijn heel gevaarlijk voor zowel de ecosystemen als de gezondheid als ze niet worden gerecycleerd of correct worden beheerd.

Textiel

Het leeuwendeel van onze textiel wordt gemaakt uit planten zoals onder andere vlas, linnen en katoen. De huidige jaarproductie van deze natuurlijke rijkdommen is niet zonder gevolgen. De katoenteelt heeft één van de zwaarste ecologische voetafdrukken, vooral doordat ze erg veel water vergt. De mode-industrie verbruikt ook heel veel chemische producten. Zij zou verantwoordelijk zijn voor ongeveer 20% van de industriële watervervuiling. Een groot deel van deze vervuiling is toe te schrijven aan de kleuringen en aan andere stoffen die worden gebruikt om de textiel te behandelen. Die komen dan op hun beurt via onze wasmachines in het leefmilieu terecht. We kopen meer en meer kleren, die ook een steeds langere weg naar onze kleerkast afleggen, wat het ritme en de gevolgen van het goederentransport doet toenemen.

Sierplanten

België is één van de vijf grootste uitvoerders van planten en bloemen¹, maar we voeren er bijna evenveel in². Deze import uit Ecuador, Kenia, Ethiopië of Maleisië is uiteraard een aanzienlijke factor van de uitstoot van broeikasgassen. Bovendien is deze invoer verantwoordelijk voor de introductie van honderden invasieve uitheemse soorten, zoals de buxusmot die uit Azië afkomstig is en die momenteel grote ravages aanricht. Bij de productie van sommige planten en bloemen worden ook intensieve landbouwpraktijken toegepast die grote monoculturen en gebruik van chemische producten met zich meebrengen, met de gekende gevolgen voor de lokale biodiversiteit. En als deze bloemen of planten die met pesticiden zijn behandeld bij ons aankomen, dan dragen ze bij tot de ondergang van de bijen die zich ermee voeden.

Transport

De vervoerinfrastructures en -middelen zijn weliswaar noodzakelijk maar ze zorgen voor een substantiële impact op de biodiversiteit, met in de eerste plaats de fragmentering van ecosystemen en habitats. De fauna en flora hebben ruimte nodig om te overleven en om gezonde populaties in stand te houden. Maar onze wegen, spoorwegen en andere infrastructures vormen vaak onoverkomelijke hindernissen die hun verplaatsingen in de weg staan. Het transport (per vliegtuig, per schip, per auto of per vrachtwagen) zorgt bovendien voor een reeks vervuilende emissies (in de lucht en in het water) die nefast zijn voor zowel de menselijke gezondheid als voor de planten- en diersoorten, en die bijdragen tot de klimaatverandering. Transport is ook de belangrijkste vector voor de introductie van uitheemse soorten waarvan sommige invasief kunnen worden en de lokale biodiversiteit kunnen bedreigen. Tot slot zorgen schepen voor nefaste lawaaihinder voor zeedieren, onder andere voor walvissen en dolfijnen.

¹ <https://www.flowercompanies.com/category/export-BE>

² <https://www.statista.com/statistics/603927/value-live-trees-plants-and-flowers-imported-to-belgium/>

Toerisme

De natuur en de biodiversiteit zijn de belangrijkste vectoren voor toerisme in de hele wereld. Maar deze enorme economische sector is paradoxaal genoeg één van de hoofdoorzaken van de vernietiging en achteruitgang van de biodiversiteit in sommige regio's van de wereld, onder meer door de overexploitatie van de natuurlijke rijkdommen, de vervuiling of het overmatige bezoek aan sites. Vele wegen en hotelinfrastructuren dragen bijvoorbeeld bij tot de fragmentatie van de habitats en tot de betonning van de oppervlakten. Hotels zijn overigens enorme waterverspillers (douches/baden, toiletten, dagelijks gewassen lakens en handdoeken, zwembaden, bubbelbaden, golfterreinen en tuinen die permanent worden besproeid enz.), in regio's waar water soms schaars is. En dan spreken we niet eens over het transport, dat ook weer bijdraagt tot de klimaatverandering.

WAT KUNNEN BURGERS DOEN?

Eerst en vooral: deelnemen aan de enquête!

Op die manier komen ze meer te weten over hun consumptieprofiel, en krijgen ze eenvoudige tips om de biodiversiteit te beschermen.

Dat zal ons ook een zicht geven op hun consumptiegewoonten en op hun bereidheid om beter te consumeren. Zo kunnen we op een meer gerichte manier bedrijven aanmoedigen om bij hun activiteiten rekening te houden met de biodiversiteit en om producten aan te bieden die biodiversiteitsvriendelijker zijn.

Als burger leven we elke dag met de biodiversiteit, we zijn zelf biodiversiteit. We zijn er permanent mee in interactie, via onze kleding, onze voeding, onze woning..., kortom via onze leefwijze en ons welzijn. We moeten er dan ook zorg voor dragen.

Daarom staat er een meer gedetailleerde lijst van tips op de website <https://bebiodiversity.be/nl/en-ik-wat-kan-ik-doen/>.

Heel wat slimme en gemakkelijk toe te passen ideeën zijn opgenomen in de volgende rubrieken:

- Ik eet
- Ik zorg voor mezelf
- Ik communiceer
- Ik verplaats me
- Ik tuinier
- Ik verzorg mezelf
- Ik reis
- Ik kleeft me aan
- Ik vind onderdak

Deze vier laatste rubrieken zijn nog maar net toegevoegd aan de tips en tricks die al beschikbaar waren.

... maar ook maatregelen van overheden ontdekken

Veel maatregelen die de federale overheid heeft genomen hebben een belangrijke rechtstreekse of onrechtstreekse impact op de biodiversiteit. Sommige maatregelen bestaan al lang en hebben hun waarde al bewezen.

Dat is bijvoorbeeld het geval met de promotie van het Europees Ecolabel (www.ecolabel.be, www.facebook.com/Ecolabel.be) waarover in 2019 veel zal worden gepraat, en de FSC en PEFC labels die duurzaam hout bevorderen <https://www.health.belgium.be/nl/dieren-en-planten/biodiversiteit/bossen/duurzaam-geproduceerd-hout>, of de jacht op energievreters www.energivores.be.

Andere maatregelen gaan over akkoorden die werden afgesloten met de producenten, zoals bijvoorbeeld het engagement van de cosmeticasector om minder microplastics te gebruiken <https://www.health.belgium.be/nl/news/sectorakkoord-voor-minder-microplastics>, of van de watersportfederatie en haar leden om minder wegwerpplastic te gebruiken.

Door deel te nemen aan het project Fishing for Litter van de federale overheid, brengen vissers zogenaamde spooknetten en ander afval dat rondrijft in de Noordzee aan land. In het kader van het [Actieplan Marien Zwerfvuil](#) sensibiliseert de [Federal Truck](#) rond het beschermen van de Noordzee en het verminderen van afval. De truck zal aanwezig zijn op het eerste [Zero Afval Salon](#), dat op 17 november op het terrein van Thurn & Taxis wordt georganiseerd door Leefmilieu Brussel.

WAT IS BIODIVERSITEIT?

Biodiversiteit is de ongelooflijke verscheidenheid aan leven op aarde en de oneindige interacties tussen de verschillende soorten en het natuurlijk milieu dat hen omringt. Het gaat over dieren, planten, zwammen en micro-organismen die onze velden, onze bossen en onze oceanen bevolken...

Naast haar onmiskenbare schoonheid levert de biodiversiteit ons talrijke diensten en speelt zij een belangrijke rol in bijna alle aspecten van ons leven: voeding, gezondheid, economie, transport, bouw, onderwijs, cultuur en vrije tijd. Dat is wat we 'ecosysteemdiensten' noemen.

Meer info op onze website <https://bebiodiversity.be>

WAAROM MOETEN WE DRINGEND INGRIJPEN?

Het behoud van de biodiversiteit is een grote uitdaging die ons allemaal aanbelangt. Dit is zodanig prioritair dat het gaat over één van de belangrijkste Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (Sustainable Development Goals – SDGs). Heel wat studies slaan alarm over de **algemene erosie van de biodiversiteit**, over de snelheid waarmee de soorten uitsterven terwijl ze nog niet eens allemaal werden ontdekt. De vijf rapporten die IPBES (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services) begin 2018 heeft afgeleverd, bevestigen dat de extinctions van soorten sinds 1900 zodanig zijn versneld dat dit kan worden vergeleken met het einde van de dinosaurussen 65 miljoen jaar geleden. Zij maken gewag van een **zesde massa-extinctie van soorten op aarde**.

Op het complexe en broze evenwicht van de biodiversiteit wegen heel wat bedreigingen. Acties die lokaal een beperkte invloed hebben, kunnen immers kettingreacties teweegbrengen en zware gevolgen hebben voor een heel ecosysteem. De bedreigingen kunnen zo talrijk en divers zijn dat de ecosystemen niet meer in staat zijn om hun natuurlijk evenwicht terug te vinden.

Hierna volgen de vijf voornaamste bedreigingen:

- Vernietiging van de habitats
- Invasieve soorten
- Overexploitatie
- Verontreiniging
- Klimaatverandering

Het is hoog tijd om te beseffen hoe belangrijk het behoud van deze biodiversiteit is. Ze is voor ons onmisbaar om te overleven en ze levert ons zoveel diensten.³

DE CAMPAGNE #BEBIODIVERSITY

#BeBiodiversity is een federale communicatie- en sensibiliseringcampagne die werd gelanceerd op 21 april 2017. Zij richt zich tot alle maatschappelijke actoren om hen te doen inzien hoe dringend de situatie is.

Waarom de campagne #BeBiodiversity ?

#BeBiodiversity wil de burgers-consumenten, de bedrijven en de overheden samenbrengen met als doel om bij te dragen tot het behoud van de biodiversiteit:

- Door de ondernemers en de burgers-consumenten te mobiliseren en door een marktverschuiving te bevorderen naar producten en naar een consumptie die vriendelijker zijn voor de biodiversiteit en voor de ecosysteemdiensten,
- Door de boodschap van de ‘verantwoordelijke alliantie’ (medeverantwoordelijkheid) tussen de overheden, de bedrijven en de burger-consument in de verf zetten.

Een website, een YouTube kanaal, filmpjes

De campagne #BeBiodiversity wordt ondersteund door een website www.bebiodiversity.be boordevol informatie en praktische tips, en door spots en filmpjes.

De vijf laatste filmpjes zijn op ons **Youtube kanaal** www.youtube.be/bebiodiversity beschikbaar in het Nederlands, het Frans en het Engels. Ze leggen het verband uit tussen een courant consumptieartikel en de dreigingen die het inhoudt voor de biodiversiteit en de ecosystemen.

Deze **filmpjes** waren een schot in de roos: ze werden meer dan 500.000 keer bekeken op Facebook, en meer dan 130.000 keer op YouTube. Eén van deze filmpjes, dat de link legt tussen de sushi en de schildpad, kreeg de gouden trofee in zijn categorie op het Internationaal Festival Deauville Green Awards 2018.

³ Meer info over de diensten geleverd door de biodiversiteit : <https://bebiodiversity.be/biodiversity-is-all-around/>

BeBiodiversity en de Dag van de Buren

In 2019 gaat de Dag van de Buren door onder de vlag van de biodiversiteit. Hij vindt plaats op vrijdag 17 mei 2019. Vanaf 15 november 2018 vindt u op de website <http://dagvande buren.be>, nuttige info en praktische tips om de Dag van de Biodiversiteit te vieren met buren en vrienden. En we hebben nog heel wat andere verrassingen in petto. Houd dus vanaf nu tot mei 2019 de Dag van de Buren in de gaten!

Nog meer nieuwigheden in 2019!

De biodiversiteit krijgt dus een ereplaats in 2019. Van januari tot juni zullen er elke maand nieuwe initiatieven worden gelanceerd voor de burger.

Ook de bedrijven worden niet vergeten. Tal van activiteiten worden momenteel uitgewerkt om ondernemers en bedrijfsleiders ertoe aan te zetten om bij deze beweging aan te sluiten. Dat is de grote nieuwigheid voor 2019.